
ПРАВЕДНИКИ

Копилова Тамара Антонівна (1929)

Михайлова Антоніна Михайлівна (1926)

Костіна (Філіпенко) Марія Миколаївна (1926)

ВРЯТОВАНА

Осадча Лея Мойсеївна (1925)

Т.А. Копилова

М.Н. Костіна

Л.М. Осадча

Сім'я Леї Осадчої – глухонімі мати й батько, троє їх дітей та дідусь з бабусею мешкали на Подолі. З Києва вони не виїхали, а до Бабиного Яру не пішли. Фашисти увійшли до міста. Лея зі своїми подругами – зведеними сестрами Тамарою Копиловою (12 років) і Марією Філіпенко тими днями ходили селами Димерського району і випрошували продукти. Їх неодноразово зупиняли поліцаї і німецькі патрулі, але 16-річна Лея показувала метрику Тамари і цей обман завжди вдавався. Лея була маленька на зріст, а малолітня Тамара не викликала підозри.

Сім'я Леї ховалася в залишеному хазяями підвалі. Рідна тітка Тамари і Тоні – Марія Миколаївна Філіпенко (Костіна) – допомагала батькам Леї, які були кравцями і шили речі на продаж.

Лея влаштувалася на роботу на станцію Жуляни вантажницею. За роботу вона одержувала буханець хліба на тиждень і несла його додому.

У дворі дома жив якийсь Березовський. Знаючи, що за виданих євреїв можна одержати винагороду, він привів німців і поліцаїв, які забрали всю сім'ю з 5-ти чоловік. Всіх їх розстріляли в Бабиному Яру. Трапилося це 14 лютого 1942 року.

Лею, що знаходилася тоді в Жулянах, шукали, її фото висіли на Подолі. Марія і Тамара потайки пішли в Жуляни, розповіли їй про трагедію і наказали не приходити у двір.

Сини двірника вистежили Лею, та німець-охоронець побачив це і попередив Лею, сказавши, щоб вона йшла з Жулян.

Вдень Лея ховалася в лісі, а ввечері просилася на нічліг до колгоспників. Одного разу, в травні 1942 року, знаходячись в селі, вона потрапила в облаву. Всіх захоплених повезли до Києва на вокзал і ешеленом відправили до Польщі, до Освенціму. Лея втекла з вокзалу, і потрапила на захід, але її зловили і привезли до німецького міста Бург. Тут працездатних «розібрали» господарі, слабких і немічних, людей з п'ятнадцять, серед яких була і Лея, відправили до табору. Від виснаження вона непритомніла, її обливали водою.

Німецький наглядач знущався з неї, бив, виливав на неї гарячий суп, а одного разу нацькував на неї собаку, який куснув Лею. Декілька днів вона перебувала без свідомості. Врятували її французи, особливо про неї піклувався Анрі Козе і українка Антоніна Михайлівна Михайлова. Вони ж влаштували її до італійського бараку, де режим був пом'якшеним.

Тут Лея дочекалася звільнення табору Червоною Армією 6 травня 1945 року. Вона повернулася до Києва, але квартира її виявилася зайнятою, всі звернення до прокуратури нічого не дали.

Вона працювала в друкарні, а ночувала на вокзалі або де трапиться. Пан Березовський, який нажився на єврейському добрі, жив на Хоревій, в районі Житнього базару. Лея виїхала до Закарпаття.

Її рятівникам, Тамарі Антонівні Копиловій, Марії Миколаївні Філіпенко та Антоніні Михайлівні Михайловій 2001 року присвоєно звання «Праведник Бабиного Яру». Орденом "За заслуги" III ступеня нагороджені Копилова Т.А. і Михайлова Антоніна Михайлівна.